

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА СПЕЦИАЛНИТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА

§ 1. В чл. 2 се създава нови ал. 4 и 5 със следното съдържание:

"(4) При използване и прилагане на специални разузнавателни средства задължително се съставя протокол и се представя на заявителя.

(5) Министърът на вътрешните работи с изричен акт урежда формата и съдържанието на протокола по ал. 2."

§ 2. В чл. 12, ал. 1, т. 3 накрая се поставя запетая и се допълва с израза "когато тя е застрашена".

§ 3. В чл. 13 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 1 думите "специализираните дирекции (с изключение на дирекция "Технически операции") " да отпаднат.

2. В ал. 1 т. 4 се изменя така:

„4. главният прокурор, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура, Военноапелативната прокуратура, апелативните прокуратури, Софийската градска прокуратура, окръжните и военноокръжните прокуратури.

3. Ал. 2 да отпадне, а досегашната ал. 3 става съответно ал. 2.

§ 4. В чл. 14 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 изразът "или наблюдаващия прокурор" да отпадне.

2. Създава се ал. 2 със следното съдържание:

"(2) При даване на разрешение органите по чл. 15 може да изискат документите, свързани с извършените процесуално-следствени действия до момента."

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 5. В чл. 15 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 1 се изменя така:

"(1) Ръководителите на органите по чл. 13, ал. 1 предоставят искането си до председателите на Софийския градски съд, окръжните съдилища или до оправомощен от тях заместник-председател, а военнослужещите - до председателите на съответните окръжни военни съдилища или до оправомощен от тях заместник-председател, които дават писмено разрешение или отказ за използването на специални разузнавателни средства, като мотивират акта си.

2. Ал. 2 се изменя така:

„(2) В случаите на неотложност, която се мотивира от заявителя, органът по ал. 1 се произнася незабавно след като се убеди, че извършените процесуално следствени действия изкисват незабавното приложение на специални разузнавателни средства. В останалите случаи се произнася в рамките на работното време на съда, при условията на чл. 14 ал.2.”

3. Създава се нова ал. 3 със следното съдържание:

„(3) В случаите когато заявителят не представи необходимите документите, свързани с извършените процесуално-следствени действия в рамките на работното време на съда, компетентният да издаде разрешението орган се произнася в рамките на работния ден следващ тяхното представяне.

4. Създава се нова ал. 4 със следното съдържание:

„(4) Отказът на органа по ал. 1 може да се обжалва пред председателя на съответния апелативен съд или пред изрично упълномощен от него заместник-председател.”

4. Досегашната ал. 3 става съответно ал. 5.

§ 6. В чл. 30, ал. 1, в края на изречението се поставя запетая и се добавя изразът "по реда на глава втора на този закон.”

§ 7. В чл. 31 ал. 5 се изменя така:

„(5) Органите по чл. 13, ал. 1 или 2, съхраняват протокола за унищожаването по ал. 3 в специален регистър в срок 5 години.”

§ 8. В глава четвърта „а” се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 34а се създава нова ал. 2 със следното съдържание:

„(2) Органите по ал. 1 утвърждават правилник за използването и прилагането на специални разузнавателни средства от структурите на Министерството на вътрешните работи и Държавна агенция „Национална сигурност”.”

2. Досегашната ал. 2 на чл. 34а става ал. 3

3. Създават нови членове от чл. 34и, 34й, 34к, 34л и 34м със следното съдържание:

„Чл.34и. (1) Създава се обществен съвет към министъра на правосъдието със седалище гр. София.

(2) Общественият съвет осъществява наблюдение на процедурите по съхраняването и унищожаването на информация, придобита чрез използване на подслушването като оперативен способ по смисъла на чл. 2, ал. 3, както и за защита на правата на гражданите срещу незаконосъобразно използване на такава информация.

(2) Общественият съвет е постоянно действащ орган, който се подпомага от администрация. Администрацията на обществения съвет е част от Министерство на правосъдието.

Чл. 34й. (1) Общественият съвет е колегиален орган и се състои от седем членове, представители на органите и организациите по чл. 34к, които се назначават от министъра на правосъдието по реда на чл. 34к.

(2) Членовете на Обществения съвет осъществяват своята дейност по трудово или гражданско правоотношение.

(3) При прекратяване на трудовото правоотношение членът на Обществения съвет се възстановява на длъжността, която е заемал преди избирането му.

(4) Времето, през което лицето е било избрано за член на Обществения съвет, се зачита за професионален стаж по длъжността, която е заемало до избирането му.

(5) Правомощията на член на Обществения съвет се прекратяват от министъра на правосъдието, след съгласуване с органите и организациите по чл.34к, преди изтичането на мандата му:

1. по негово искане;

2. при фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от шест месеца.

(6) При смърт или предсрочно прекратяване на правомощията на член на Обществения съвет министърът на правосъдието назначава нов член в тримесечен срок.

Чл. 34к. (1) Право да посочат членове на Обществения съвет имат:

1. омбудсманът на Република България - един член;

2. Висшият адвокатски съвет - един член;

3. Съюзът на българските журналисти - един член;

4. Правозащитни организации, регистрирани в централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел към Министерство на правосъдието на Република България и осъществяващи правозащитна дейност в Република България най-малко три години преди приемането на този закон - четирима членове.

(3) Предложенията за членове на Обществения съвет се внасят при министъра на правосъдието с решения на органите и организациите по ал. 1, т. 1-4, и решение за общи предложения, взети от управителните тела на всички организации по ал. 1, т. 5, придружени от автобиография, свидетелство за съдимост, медицинско удостоверение, че лицето не страда от психическо заболяване, документи за

извършване на проучване за надеждност по смисъла на Закона за защита на класифицираната информация.

(4) Ако някое от предложенията не отговаря на изискванията, предложението се оттегля и се прави ново по реда на ал. 3.

(5) Общественият съвет избира измежду членовете си председател.

Чл. 34л. (1) Председателят на Обществения съвет го представлява, ръководи и организира дейността му.

(2) При отсъствие председателят упълномощава член на Обществения съвет да го замества.

Чл. 34м. (1) За осъществяване на дейността в рамките на своята компетентност по чл. 34й, ал. 2, Общественият съвет има право:

1. да изисква информация от органите и структурите по чл. 13 ;

2. да проверява редовността на водене на регистъра по чл. 31, ал. 5, заедно със съхраняваните искания и разрешения за прилагането на оперативните способности и протоколите за унищожаване на придобитата чрез тях информация;

3. да дава указания, свързани с подобряване режима за унищожаване на придобитата чрез оперативните способности информация;

4. да сезира органите на прокуратурата при наличие на данни за нарушения по закона.

(2) Обществения съвет предоставя годишен доклад за дейността си пред Комисията по чл. 34б на този закон. "

*Законът е приет от XLI Народно събрание на ..... 2011 г. и
е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.*

|

МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на Закона за специалните разузнавателни средства

Използването на специални разузнавателни се прилага като субсидиарен способ на доказване в рамките на наказателния процес. Прилагането им засяга в най-голяма степен основните права на личен и семеен живот, честта, достойнството и доброто име на всеки гражданин. Именно затова Конституцията на Република България определя такова вмешателство като допустимо „само с разрешение на съдебната власт, когато това се налага за разкриване или предотвратяване на тежки престъпления” (чл. 34 от Конституцията). Тази императивна норма на Конституцията е доразвита в Наказателния кодекс чрез осигуряване на специална защита на информацията, придобита чрез специални разузнавателни средства.

Действащият Закон за специални разузнавателни средства очевидно не дава достатъчно гаранции срещу нерегламентирана намеса в личната сфера на гражданите. Необходимо е да бъдат създадени допълнителни гаранции за използване на получената чрез СРС информация само за целите на закона. Безспорен факт е, че сега действащата уредба създава възможност за употреба на тази информация за цели извън предотвратяване и разкриване на тежки обществено опасни деяния, включително и за използване на събраната със СРС информация за политически цели, което е *par excellence* опит за легитимиране на *"правото на силата над силата на правото"*.

В тази връзка предлагаме конкретни промени в отделни текстове от Закона за специалните разузнавателни средства , за да се постигне

по-голяма яснота и да се защитят гражданските свободи и права при използването на СРС, информацията, придобита чрез тях и документооборота при използване и прилагане на специални разузнавателни средства. С оглед постигане на тази цел предлагаме случаите на неразрешено използване на СРС при заплаха за националната сигурност да се стеснят, като използване на СРС без предварително разрешение от съда да се осъществява само в случаите на опасност от извършване на конкретно престъпление против националната сигурност.

Наред с това предлагаме да отпадне възможността, предвидена в действащата ал. 2 на чл. 13, наблюдаващите прокурори да могат да искат от съда прилагане на СРС, като се въвежда такава възможност само за административните ръководители в структурата на прокуратурата.

Във връзка с Решение от 28.06.2007 г. на ЕСПЧ се предлагаме въвеждане на съдебен контрол в случаите, когато събраните данни чрез СРС са извън обхвата на предоставеното разрешение. Досегашната уредба предвиждаше използването на тази информация да зависи от субективната преценка на министъра на вътрешните работи или на председателя на Държавна агенция "Национална сигурност", което представлява необосновано голяма дискреционна власт предоставена на политическото ръководство на службите за сигурност.

Предлагаме да отпадне възможността председателят на Специализирания наказателен съд да предоставя разрешение за използване на специални разузнавателни средства. Специализираният наказателен съд основно ще разглежда тежки престъпления, свързани с организираната престъпност, по които предимно се използват специални

разузнавателни средства (СРС) за събиране на доказателствен материал, поради това и с оглед на обективност предлагаме да се отдели функцията по разрешаване използването на СРС с тази по преценка на съотносимост към делото. По този начин, считаме, че ще се обезпечи безпристрастност и обективност на процеса на използване и прилагане на СРС.

Не на последно място отказите на съда за разрешение за използване на СРС, предлагаме, да бъдат задължително в писмена форма и мотивирани, за да се преодолее съществуващата практика на устни откази, която не позволява реална статистика и оценка на ефективността на дейността на органите, които заявяват ползването на СРС. Същевременно предлагаме да се даде възможност за обжалване на отказа пред председателя на съответния апелативен съд, което ще гарантира принципа на законност и еднакво прилагане на нормативната уредба.

Императивното изискване към органите на съдебната власт да се произнасят незабавно по предоставеното им искане за използване на специални разузнавателни средства следва да отпадне и да се извършва при предварително предвидени в закона гаранции за обективност и безпристрастност. Тази промяна ще създаде предпоставки за обективна преценка и вземането на едно добре обмислено решение, свързано с прилагането на специални разузнавателни средства.

Предлагаме да се въведе възможност за съда да се запознае с документацията за проведените до момента процесуално-следствени действия по отношение на делото, по което се иска СРС. Така съдът ще може да даде своето разрешение или да откаже прилагането на СРС на

базата на обективни факти, вместо да обоснове решението си единствено на субективната преценка на органа, направил искането.

Предлагаме да се създаде регистър на разрешените и унищожени, по реда на чл. 31 СРС. С цел осигуряване на граждански контрол и прозрачност при използването на СРС предлагаме органите - заявители на СРС, да водят регистър на всички заявени, използвани и унищожени СРС.

Съществено предложение на вносителите е създаването на Обществен съвет за наблюдение на процедурите по съхраняването и унищожаването на информация придобита чрез използването на подслушването като оперативен способ, както и за защита на правата на гражданите срещу незаконосъобразно използване на такава информация. Право да предлагат членове на Обществения съвет ще имат омбудсманът на републиката, Висшият адвокатски съвет, Съюзът на българските журналисти, както и правозащитни организации. Този орган ще разполага с правомощия за пряк и непосредствен достъп до органите, прилагащи СРС, и ще е с състояние да извършва контрол върху законосъобразността и гарантираните с Конституцията на Република България права и свободи на гражданите..

Основна цел на внесените предложения за промени на закона е пресичането на тенденцията от последните една-две години за превръщането на специалните разузнавателни средства от субсидиарен в конвенционален способ на доказване, засилването на гражданския контрол и създаването на законови гаранции непозволяващи злоупотребата с правата на гражданите.

Вносител: